

Hvorfor fokus på kjemisk arbeidsmiljø er viktig framover

Stavanger 13.12.2011

Finn Carlsen - Petroleumsstilsynet

Oljeeventyret har blitt et 60 000 som jobbet i Nordsjøen

ARBEIDSHENDEN: Jan Teije Bliksem kan ikke lenger sees bli på vraksted, uten å få krabbinger med seg her og hendene. 1997 fikk han godkjent budsjettkommisjonen som yrkesskadet etter eksplosjon for kjemikalier i jobben på Ekofisk-feltet. Foto: Privat

FOR: Slik så Jan Erik Tøndberg på et arbeidssted, og legger etter har drevet ned oppussing og maling i 12 år for. MÅNEN: Jan Erik Tøndberg sier at han hadde en annen kjemikalie. Etter arbeidet på Ekofisk-feltet har han ikke stilt ekspansjon inn.

Ny serie OLJEMARERITTET
Dagbladet setter i en serie søkelys på arbeidsrett i Nordsjøen. Helt ut i seg selv har Ring Dagbladet redaktør Axel Hansen på tlf. 41 59 43 31

Kjemikalieskadede: Jan Teije Bliksem (k) har fått papirene fra 1997 som et arbeidsmedisinsk utlån.

Statistikk: Ekofisk-feltet har vært et av de mest produktive i verden. I løpet av de siste 10 årene har det blitt utvunnet mer olje enn på alle andre steder i verden. Dette har gjort at oljeindustrien har blitt et av de mest økonomisk aktive i Norge. Men det har også gjort at oljeindustrien har blitt et av de mest miljøskadelige i verden. Dette har gjort at oljeindustrien har blitt et av de mest miljøskadelige i verden.

Arbeidsrett: Arbeidsrett er en rettsområde som handler om forholdene mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Dette inkluderer blant annet lønnsforhold, arbeidsvilkår, ferie og pensjon. Arbeidsretten er viktig for å sikre at arbeidstakere får gode arbeidsvilkår og at arbeidsgivere oppholder seg til lover og forskrifter.

Oljemarket: Oljemarket er et marked for kjøp og salg av råolje. Dette markedet er svært viktig for mange land, spesielt for de som er avhengige av olje til energi og industri. Oljemarket er preget av store prisfluktninger og er påvirket av geopolitiske hendelser.

Ekofisk-feltet: Ekofisk-feltet er et av de største oljefeltene i Nordsjøen. Det ble oppdaget i 1969 og er nå et av de mest produktive oljefeltene i verden. Ekofisk-feltet har vært et av de mest miljøskadelige i verden.

Ekofisk-feltet har vært en gullgrube for arbeidere som har vært høy: 31 tidligere

GIFFTSKADDE: Kjetil Hovde, Pitsberg; GIFFTSKADDE: Bjørn Høglund, Øst; GIFFTSKADDE: Jan Erik Tøndberg, Lilleand; GIFFTSKADDE: Harald Kristian, Vinne; GIFFTSKADDE: Jan Teije Bliksem, Kviteseid; GIFFTSKADDE: Morten Cullen, Hurdal; GIFFTSKADDE: Knut Arne, Aulåsnes; GIFFTSKADDE: Lauri Cullen, Hurdal; DOD: Hans Strand, Kristiansand

Oljeganter nekte å betale for at ofrene skal få svar

Ny serie OLJEMARERITTET
Dagbladet setter i en serie søkelys på arbeidsrett i Nordsjøen. Helt ut i seg selv har Ring Dagbladet redaktør Axel Hansen på tlf. 41 59 43 31

Statistikk: Ekofisk-feltet har vært et av de mest produktive i verden. I løpet av de siste 10 årene har det blitt utvunnet mer olje enn på alle andre steder i verden. Dette har gjort at oljeindustrien har blitt et av de mest økonomisk aktive i Norge. Men det har også gjort at oljeindustrien har blitt et av de mest miljøskadelige i verden.

Arbeidsrett: Arbeidsrett er en rettsområde som handler om forholdene mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Dette inkluderer blant annet lønnsforhold, arbeidsvilkår, ferie og pensjon. Arbeidsretten er viktig for å sikre at arbeidstakere får gode arbeidsvilkår og at arbeidsgivere oppholder seg til lover og forskrifter.

Oljemarket: Oljemarket er et marked for kjøp og salg av råolje. Dette markedet er svært viktig for mange land, spesielt for de som er avhengige av olje til energi og industri. Oljemarket er preget av store prisfluktninger og er påvirket av geopolitiske hendelser.

Ekofisk-feltet: Ekofisk-feltet er et av de største oljefeltene i Nordsjøen. Det ble oppdaget i 1969 og er nå et av de mest produktive oljefeltene i verden. Ekofisk-feltet har vært et av de mest miljøskadelige i verden.

uve for de store oljeselskapene. Men arbeidere er døde og 59 er giftskadede.

DOD: Per Hovde, Sola; GIFFTSKADDE: Lars Her Berntsen, Bardu; DOD: Alf Pettersen, Vedestrand; KREFTSYK: Arne Her Berntsen, Egersund; GIFFTSKADDE: Rens Bergmann, Spania; DOD: Jon Andreas Johansen, Eide; GIFFTSKADDE: Viggo Hovde, Mandli; DOD: Knut Arne, Mandli; DOD: Knut Arne, Mandli; DOD: Knut Arne, Mandli

Oljemarket nekte å betale for at ofrene skal få svar

Ny serie OLJEMARERITTET
Dagbladet setter i en serie søkelys på arbeidsrett i Nordsjøen. Helt ut i seg selv har Ring Dagbladet redaktør Axel Hansen på tlf. 41 59 43 31

Statistikk: Ekofisk-feltet har vært et av de mest produktive i verden. I løpet av de siste 10 årene har det blitt utvunnet mer olje enn på alle andre steder i verden. Dette har gjort at oljeindustrien har blitt et av de mest økonomisk aktive i Norge. Men det har også gjort at oljeindustrien har blitt et av de mest miljøskadelige i verden.

Arbeidsrett: Arbeidsrett er en rettsområde som handler om forholdene mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Dette inkluderer blant annet lønnsforhold, arbeidsvilkår, ferie og pensjon. Arbeidsretten er viktig for å sikre at arbeidstakere får gode arbeidsvilkår og at arbeidsgivere oppholder seg til lover og forskrifter.

Oljemarket: Oljemarket er et marked for kjøp og salg av råolje. Dette markedet er svært viktig for mange land, spesielt for de som er avhengige av olje til energi og industri. Oljemarket er preget av store prisfluktninger og er påvirket av geopolitiske hendelser.

Ekofisk-feltet: Ekofisk-feltet er et av de største oljefeltene i Nordsjøen. Det ble oppdaget i 1969 og er nå et av de mest produktive oljefeltene i verden. Ekofisk-feltet har vært et av de mest miljøskadelige i verden.

HJELP JORDSKVIFRENE I SØR-ASIA

Vi ber om hjelp og støtte til millioner som mister alt de har i forbindelse med jordskvelv og værmer. Men i tillegg blir hjelp for å kunne bygge bedre, mer trygge og trygge.

Benytt konto 10
(nett/telegraf: 8200.08331)

Ring 820 44 001
(175.)

Røde Kors

www.redcross.no

Statsråden slår alarm

Bjarne Håkon Hanssen vil granske helsesituasjonen offshore

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen varsler hastetemet med Oljeindustriens Landsforening (OLF). Stortinget får beskjed om at det vil komme en melding om helsesituasjonen i oljebransjen i løpet av våren.

Asle Hansen ash@dagbladet.no

OLJEMARERITTET

Dagbladet setter i år serie søkelyst på arbeidsmiljøet i Nordsjøen.

HAR DU TIPS?
Ring Dagbladets medarbeider Asle Hansen på tlf. 41 77 06 96

ner kan ikke velge grunn til handling nå. – Jeg vil ta initiativ til et møte med Oljeindustriens Landsforening, hvor jeg vil sette meg ned med dem og vurdere hvordan vi skal forholde oss til det som er kommet fram. Vi må diskutere hvordan vi kan stille opp for et gruppe som har vært i et arbeidsmiljø som kan ha medført økt risiko for eksempel kreft.

Sterkt inntrykk
– Det som er kommet fram i Dagbladet gjør sterkt inntrykk på meg. Jeg har lest om mange forferdelige menneskeskudd, og det er lett å føle omsorg både overfor de syke og overfor familiene til dem som har dødd, sier Bjarne Håkon Hanssen til Dagbladet.

Han understreker at han per nå ikke har grunnlag for å si at situasjonen som er beskrevet i Dagbladet er en konsekvens av det oljearbeiderne har vært utsatt for i arbeidsmiljøet. Som ansvarlig minister for HMS i oljebransjen fin-

Tas på alvor
– Jeg akter å engasjere meg i dette. Allerede har jeg snakket med direktør Magne Øgnedal i Petroleumsutvalget. Jeg sparte ham om dette bare kan gjelde Ekofisk-feltet. Øgnedal fortalte meg at dette er en situasjon vi trolig vil finne over alt i Nordsjøen, sier statsråden. Han er opplyst av at de som i

FAKTA

- Oljemarket**
- Dagbladet har avdekket en opphopning av giftskader, kreft og dødsfall blant oljearbeidere på Ekofisk-feltet i Nordsjøen, som opereres av ConocoPhillips.
 - Lørdag meldte Dagbladet om 31 døde og 59 skadde.
 - Dagbladet har avslørt at ConocoPhillips ikke fulgte opp en sjokkmåling av benzen på Ekofisk i 2002.
 - Dagbladet har avdekket at Oljebransjen trenerte Kreftregisterets prosjekt om kreftfaren offshore i seks år.
 - Dagbladet og advokat Kjell Inge Amundsen opplyser nå en strøm av nye ofre som har jobbet på ulike felt, for ulike firmar offshore. Både døde, kreftsyke og giftskadde blir registrert.

GRANSKER Arbeids- og inkluderingsminister Bjarne Håkon Hanssen er svært bekymret etter Dagbladets avsløringer om kreft, dødsfall og kjemiskadde offshore. Foto: Rune Myhr

dag er syke, eller frykter for helsen sin jobben offshore, føler at de blir tatt på alvor. – Dette er mennesker som til de grader har vært med på å skape det økonomiske eventyret olja har vært og er for Norge. Derfor må vi hindre disse menneskene med den dyreste respekt.

et tung, moralt ansvar på både oss og bransjen. Hanssen er kritisk til en oljebransjen som syter over at Norge har strengere arbeidsmiljøkrav enn andre land. – Det er naturlig for meg å si at vi opplever en for dårlig holdning til regelverket i det minste fra deler av næringen, sier han. Statsrådet trekker også fram pressens viktige rolle i forhold til å sette søkelyst på slike problemer. – Jeg vil gi ros til Dagbladet som ved flere anledninger har satt søkelyst på arbeidsmiljø og kreft-

skader. Selv om dette selvfølgelig kan bli ubehagelig for meg til tid. Dette er viktig. Statsrådens utspill er som sendt fra himmelen til de mange syke. – Det føles utrolig godt endelig å bli tatt på alvor. Jeg tror jeg kan si dette på vegne av alle de syke. Folk begynner nå å få et håp om at det er et lys i enden av tunnelen, sier giftskadde Jan Terje Biktjern – mannen som er blitt et slags knutepunkt mellom de mange skadde.

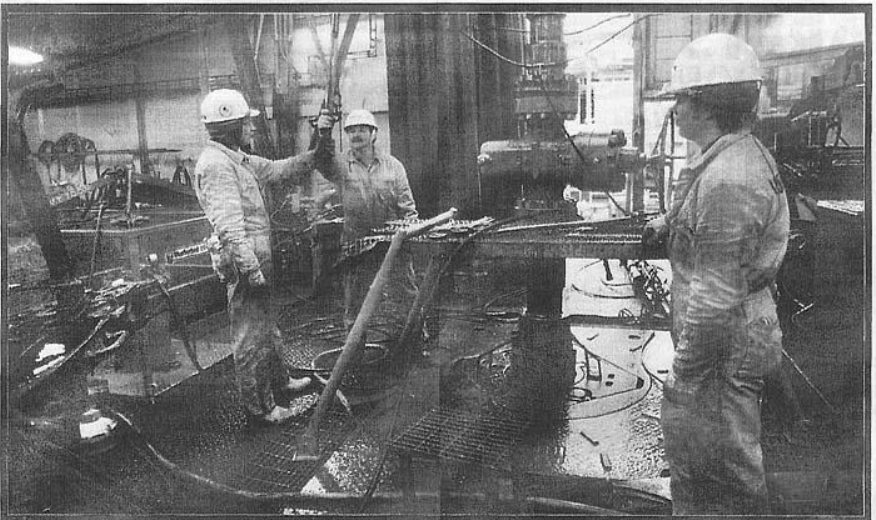
HJELP JORDSKJELVFORENE I SØR-ASIA

Vinteren nærmer seg over tre millioner har mistet alt de hadde. Halvparten av disse er barn. Røde Kors hjelper mange av ofrene med mat, vann, medisinsk hjelp og varme. Men vi trenger din hjelp for å kunne hjelpe enda flere - for det er for sent.

Benytt konto 10 (nett/telegiro: 8200.06.08331) **Ring 820 44 001** (175,-)

www.redcross.no

BØRESLAM: Oljearbeidere i boreprosessen på Statoil-gard A i 1979 da Mobil og Agip ble sluttprodusent. Statoil-boret som opererte i januar 1987. Foto: Scanpix

«Eksponeringen vil gi hjerneskaner og kreft om 10-20 år»

Yrkeshygienisk institutt 1984

FAKTA

Oljemarket
Dagbladet opplyser en strøm av nye ofre som blir registrert av ulike kjemikalier på oljeplattformer i Nordsjøen. • ConocoPhillips har ikke fulgt opp en sjokkmåling av benzen på Ekofisk i 2002. • Statoil, Esso og ConocoPhillips nekter å delta i et benzenprosjekt som ledes av Universitetet i Bergen. • Oljebransjen trenerte Kreftregisterets prosjekt i seks år. • Statoil har vært til hinder for et forskningsprosjekt bedrevet av norske myndigheter. • Statoil holder tilbake historiske data som viser hvor kjemiske eksponeringer.

Allerede i 1984 skrev Yrkeshygienisk institutt at en trolig vil se uopprettelig hjerneskaner og kreft hos offshorearbeidere 10-20 år fram i tid.

TIPS OSS Asle Hansen ash@dagbladet.no tlf. 41 77 06 96

Dagbladet har i sin artikkelserie avslørt at en Sintef-rapport fra Statoil-feltet i 1984 viste opp til ni ganger så høye eksponeringer for oljelekkasje enn det som er tillatt i dag. Mobil opererte Statoil-feltet fram til Statoil overtok i 1987. I dag kan Dagbladet avsløre at Yrkeshygienisk institutt også laget en rapport i 1984 – hvor de vurderte mulige helse-

effekter av eksponeringen borepersonell ble utsatt for. Yrkeshygienisk institutt var forloperen til det som i dag heter Statens arbeidsmiljøinstitutt (Stam). – **Lesemiddelskader** Rapporten ble laget av blant andre Finn Levy som i dag er arbeidsmedisin og avdelingsoverlege ved Ullevål universitetssykehus, i samarbeid med yrkeshygienisk seksjon. Levy påpekte at oljedamp på plattformarbeiderne vandret i, ikke kunne utelukkes å gi alvorlige skader ved langtidseksponering. Han påpekte også at risikoen for hjerneskaner, påpekte arbeidsmedisineren og at eksponeringen borepersonellet ble utsatt for kunne resultere i kreftsykdom. «Det er viktig å være klar over at disse effektene har lang latenstid – hvilket betyr at en visstidspriode er nødvendig for at disse effektene skal oppstå. Enhver effekt av dagens eksponering, vil ikke bli registrert på minst 10-20 år fra nå, skrev Finn Levy i 1984. Rapporten viser til at oljearbeiderne blir utsatt for blant annet de kreftfremkallende stoffene benzen og asbest.

at det nesten var umulig å få vite hva arbeiderne virkelig hadde blitt utsatt for. Det er ikke hvis eksponeringen har gitt i så mange lesemiddelskader som Dagbladet har beskrevet den siste tida, sier Finn Levy. Dagbladet er kjent med at mange oljearbeidere har arbeidet i 16 timers skift. – Da rekker de å samle opp mer lesemidler i kroppen og har kortere tid til å kvitte seg med stoffene før de går på ny vakt. Mangelen lesemidler vil da akkumuleres i kroppen, påpeker Levy.

Kreft
I tillegg til risikoen for å utvikle hjerneskaner, påpekte arbeidsmedisineren og at eksponeringen borepersonellet ble utsatt for kunne resultere i kreftsykdom. «Det er viktig å være klar over at disse effektene har lang latenstid – hvilket betyr at en visstidspriode er nødvendig for at disse effektene skal oppstå. Enhver effekt av dagens eksponering, vil ikke bli registrert på minst 10-20 år fra nå, skrev Finn Levy i 1984. Rapporten viser til at oljearbeiderne blir utsatt for blant annet de kreftfremkallende stoffene benzen og asbest.

– Et helt team fra Yrkeshygienisk institutt deltok i arbeidet. Vi påpekte både mulige lesemiddelskader og mulig økt risiko for kreft. Dette var en samlet vurdering ut ifra stoffene som ble påvist i arbeidsmiljøet offshore og måten vi opplevde at bransjen håndterte dette på, forklarer Levy.

Anbefalte tiltak
Instituttet anbefalte i rapporten oljebransjen om å fjerne asbest fra boreplattform. Dette har bransjen innfridd. Men forskerne ønsket også mer drastiske tiltak: «Det skulle være mulig å redusere eksponeringen for oljeboret boret med å bruke lukkede systemer med fernestyte prosedyrer, heter det i rapporten. Etter det Dagbladet kjenner til, finnes det fremdeles installasjoner i Nordsjøen med åpne boreystemer, eller systemer med mangelfull ventilasjon.

– **Braker store ressurser**
I 1984, da Mobil opererte Statoil-feltet, var det på Statoil-feltet en kaller et åpent boreystem: Apno mudtanker, Apno renner som midten ram i, mudtanket var mer åpent og blanding av bo-

SLO ALARM: Arbeidsmedisiner Finn Levy.

Foto: Lars Eivind Bones
rejemikaliere foregikk manuell med store muligheter for eksponering. – Allerede på midten av 80-tallet begynte en arbeidet med å lukke boreystemene. Selv om boreystemene kalles lukket, betyr ikke det at borearbeidere ikke er eksponert for borejemikaliere, sier informasjonssjef Kristofer Hietland i Statoil. Han påpeker at Statoil fremdeles bruker store ressurser på utslipps- og broderkalkingen av boreystemene.

«Vi opplevde at det nesten var umulig å få vite hva arbeiderne virkelig hadde blitt utsatt for.»
Finn Levy, arbeidsmedisiner

PILOTPROSJEKTET

Kjemisk arbeidsmiljø offshore

PILOTPROSJEKTET

Kjemisk arbeidsmiljø offshore

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

St.meld. nr. 12

(2005–2006)

Helse, miljø og sikkerhet i
petroleumsvirksomheten

PETROLEUMSSTILLESTET

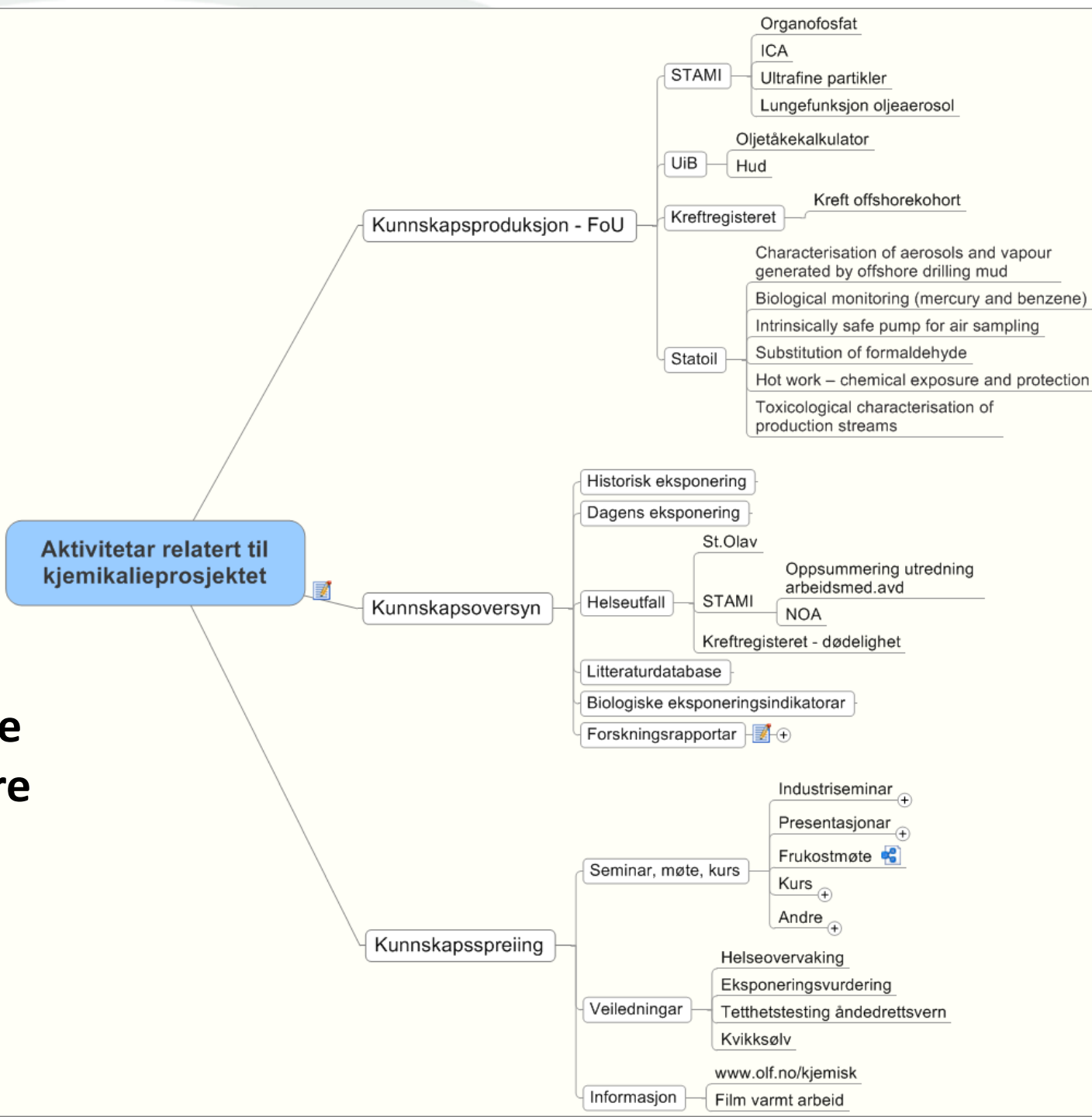
Hovedkonklusjoner fra pilotprosjektet

- Kunnskapshull som selskapene må dekke med utgangspunkt i regelverkets krav
 - Kartlegginger, eksponerings- og risikovurderinger , dokumentasjon
- Kunnskapshull som krever FOU-tilnærming
 - Underlag for prioritering av midler gjennom Petromaks-programmet
- Men også:
 - Mye god lokal praksis – strengt regime for bruk av personlig verneutstyr

Skaffe
Samle
Spre

Mobilisere
Koordinere
Endre

St mld 29 (2010-2011)

Felles ansvar for eit godt og anstendig arbeidsliv

- *”Det er avgjerande viktig for resultatoppnåinga i forbetningsprosjektet at selskapa i petroleumsverksemda støttar opp med data, personellressursar og finansiering, og at dei forbetringstiltaka som blir utvikla gjennom prosjektet, blir implementerte”*
- *” Tilsynsstyresmaktene ventar at resultata frå prosjektet fortløpande blir tekne i bruk for å oppnå ei meir robust systematisk styring av kjemisk arbeidsmiljø.”*
- *”...men det er behov for eit tydelegare engasjement også på verksemdsnivå når erfaringane frå prosjektet skal setjast om til konkret forbetring i verksemdene.”*

Selskapene skal fremme inkludering og redusere risiko for skade og sykdom for særlig risikoutsatte grupper gjennom konkrete tiltak.

**RISIKO-
UTSATTE
GRUPPER**

- Ptils overvåkning og oppfølging har avdekket at risiko for arbeidsbetinget skade og sykdom er ulikt fordelt mellom yrkesgrupper i petroleumsvirksomheten.
- Entreprenørgrupper har flere risikofaktorer til stede i sitt arbeidsmiljø og eksponeringen er høyere enn for operatørgrupper. Det er også mangler knyttet til hvordan risikoutsatte grupper ansatt hos entreprenører identifiseres og følges opp.
- Rammebetingelser som kontraktsforhold, økonomiske betingelser og arbeidsorganisering påvirker entreprenørenes mulighet til å redusere risiko for utsatte grupper. Det er økende bevissthet i næringen om betydning av rammebetingelser. Petroleumstilsynets oppfølging har vist at det er et stort potensial for å videreutvikle rammebetingelser slik at de bidrar til lavere risiko.

- Ptil har hatt risikoutsatte grupper som hovedprioritering gjennom flere år. Satsingen har ført til forbedring. Men fortsatt gjennomfører selskapene i for liten grad risikoreduserende tiltak for særlig risikoutsatte grupper. Reduksjon av støy for å forebygge hørselsskade er et viktig eksempel på dette.
- Arbeidsbetinget sykdom og skade gir høye kostnader, og tapene er store for de som rammes, for selskapene og for samfunnet. Målrettede risikoreduserende tiltak kan redusere disse kostnadene betydelig.
- I 2012 vil Ptil spesielt følge opp hvordan næringen arbeider med *konkrete* tiltak for å redusere risiko for skade og sykdom.

Støtteslides

FOUbehov - Pilotprosjektet

Spesifikke for petroleumsvirksomheten:

- **Oljedamp og oljetåke – boreslam**
 - Karakterisering, eksponering, helseeffekter
 - Hudkontakt og innånding, eksponeringsmønster
- **Hydrokarboner og andre komponenter i prosesstrømmer**
 - Helseeffekter av kortvarige høye eksponeringer
- **Hyperbare forhold – dykking**
 - Avgiftningsmekanismer, mikrobiell forurensing
- **Videreutvikling/nye kreftstudier med spesielt fokus rettet mot blod- og lymfekreft**

FOU-behov forts

Kunnskapshull – ikke spesifikke for petroleumsvirksomheten

- **Varmt arbeid og termisk dekomponering – spesielt bruk av habitater**
- **Eksponering for nevrotoksiske komponenter i sveiserøyk og utvikling av skader på nervesystemet**
- **Eksponering for ultrafine partikler, inflammasjon i lungene og utvikling av hjerte-kar sykdommer**
- **Utvikling av biologiske indikatorer for tidlig identifikasjon av sykdomsutvikling**

